

Без готово икаквог одјека у јавности усвојене су, 8. фебруара т.г, измене државног и локалног изборног закона (ускоро и покрајинске одлуке) по којима се изборној листи политичке странке националне мањине додаје 35 посто гласова.

Ако је освојила 1.000, рачуна се као да је освојила 1.350 гласова – технички, сваки изборни количник се увећава за 35 посто. Ћутање јавности чуди јер је ово далеко најбитнија промена изборних закона а коментаришу се, углавном хвалом, оне мање значајне: одредба о „одокативном“ смањењу законског изборног прага – цензуса, са пет на три посто (уместо да се размишља о „степенастом“ повећању цензуса) које је упитних последица по „демократизацију“ парламента. Већина листа које до сада нису могле да освоје, на пример, 180.000 гласова - око пет посто, биле су далеко и од 100.000 гласова – око три посто. Усуђујем се рећи да ни нова законска одредба о 40 посто мање заступљеног пола у представничким телима није пресудна по демократизацију Србије. У Народној скупштини ће уместо досадашњих 84-ро жена посланика бити тек 16 више - њих 100 (у парламентима Руанде и Боливије, на пример, жене су већина).

Поклон у гласовима листама националних мањина вероватно је замишљен као компензација за олакшани цензус са пет на три поена (то је смањење за око 40 посто) чиме је, наводно, угрожен природни праг и резултат мањинских листа па се зато и увећава за 35 посто. Само је проблем у томе што таква законитост не постоји, већ је по Д'Онтовом методу расподеле мандата другачије – оволика промена цензуса неће утицати на изборни успех мањинских листа које иначе освајају један или два мандата. Евентуално, у случају да већи број „немањинских“ изборних листа пређе цензус од три посто, мањинска листа која има пет и више посланика (до сада је то у Народној скупштини био Савез војвођанских Мађара) могла би бити „ускраћена“ за један мандат.

Мада су политички разлози предлагача овог амандмана, СВМ-а, разумљиви (иако се, на пример, у Мађарској на мањинске листе примењује општи цензус од пет посто, а не природни праг као код нас) суштинске промене изборног система могу имати дубоке и трајне последице. На локалном нивоу оне би омогућиле мањинским листама да осигурају власт у градовима од Суботице до Бечеја и од Пријепоља преко Новог Пазара до Прешева. У Народној скупштини пак број посланика са мањинских листа би у прво време, вероватно, порастао за трећину, са 10 на 13-15 посланика отприлике. Али, ако би тек милион Албанаца са Косова и Метохије, „пунолетних, пословно способних држављана“ Србије који имају право гласа (чл. 52 Устава), одлучило да гласа за неку будућу албанску мањинску листу, она би са 1.350.000 гласова била победник српских парламентарних избора. Само размишљање о овој могућности, додуше још увек не тако вероватној, производи страх од катастрофалних последица које би донела, све до грађанског рата.

Одредбе о „плус 35 посто“ су противуставне – не могу се сматрати мерама које су „усмерене на уклањање изразито неповољних услова живота“ који припаднике

Пише: Слободан Орловић
четвртак, 20 фебруар 2020 15:34

националних мањина „изразито погађају“ (чл. 76 Устава), крше општост и једнакост изборног права (чл. 52 Устава) и додавањем непостојећих гласова дискриминишу Србе (забрана дискриминације, чл. 21 Устава). Како се по Уставу достигнути ниво мањинских права не може смањивати (чл. 20), ове новине не могу се укинути нити се висина од 35 посто може смањити (него повећати). Једина могућност је да Уставни суд донесе одлуку да се укине одредбе о фикцији освојених 35 посто гласова више. Друго решење постоји само формално и у даљини, а то је промена Устава (чл. 20) и потом неуставних одредби законâ, што не може без другачије већинске политичке воље.

СНС делио паштете са Вучићевим ликом (27. фебруара 2018.)

Кључно питање је зашто је ово учињено и то „преко ноћи“, без икакве расправе? Чему експериментисање са чудним решењима у животно важној области за демократску државу, изборном праву? Да ли је власт уопште свесна могућих последица у будућности? Плашим се чекања да време одговори, реч мора узети Уставни суд.